

Faglig råds behandling av forslag til ny forskrift til gravferdsloven

Faglig råd i gravferdssektoren består av representanter for Fagforbundet, DELTA, Norsk Bergindustri, Virke gravferd, Kirkerådet v/Per Tanggaard, KA kirkelig arbeidsgiver- og interesseorganisasjon samt Norsk forening for kirkegårdskultur. Rådet skal gi organisasjonene en mulighet til å drøfte tema av felles interesse og gjøre felles fremstøt for å ivareta sektorens interesser. Faglig råd ble etablert på initiativ fra Norsk forening for kirkegårdskultur og foreningen ivaretar sekretariatsfunksjonen for rådet.

I sitt i møte 11. september gikk Faglig råd gjennom høringsmaterialet vedrørende forslag til ny forskrift til gravferdsloven. Her følger kommentarene til enkeltforslag og høringsmateriell.

Generelt

Generelt mener Faglig råd at forslaget følger opp endringene i gravferdsloven på en sakssvarende måte.

I den nye gravferdsloven er retten til tilpassninger knyttet til tro og livssyn. De viktigste eksemplene her er faneparagrafen og retten til fri grav tilpasset religiøse behov. I praksis gjelder dette først og fremst muslimer. Videre har tros- og livssynssamfunnene mulighet til å stille i årlige møter med forvaltningene for å sikre at deres behov ses og ivaretas på en god måte. Faglig råd mener det kan oppstå et kunstig skille mellom behov begrunnet i tro eller livssyn, og mer kulturelt betingede ønsker. Etter Faglig råds vurdering bør lov og forskrift regulere grensene for praksis, ikke hvilke begrunnelser som gir rett til en spesifikk tjeneste. Grensene for praksis bør imidlertid gi nødvendig rom for tros- og livssynssamfunnenes behov.

Med innføring av ny frist for gravlegging har det vært en del usikkerhet knyttet til forståelsen av virkedager. Faglig råd ber derfor om at forskriften kommer med en presisering rundt dette spørsmålet.

3.3 dispensasjon fra kravet om bruk av kiste

Faglig råd mener det er et viktig poeng at forskriften gir gode rammer for lokale reglement, tilpasset ulike utfordringer og muligheter. Faglig råd er derfor betinget positive til at det lokalt kan åpnes for dispensasjon fra kravet om bruk av kiste. Dette forutsetter imidlertid at forskriften legger stramme premisser for en slik praksis. Faglig råd ber videre om at departementets erfaringsgrunnlag og vurderinger rundt dette spørsmålet kommer godt til syne i forarbeider mv. slik at dette kan tas med i betraktning ved lokal behandling.

3.4 Tilstedeværelse under kremasjon

Faglig råd mener det er positivt at Departementet her har lagt generelle sorgfaglige vurderinger til grunn og ikke begrenser muligheten til å være til stede ved kremasjon til tilfeller hvor ønsket om dette er religiøst begrunnet. Samtidig aktualiserer dette avsnittet en skjevhet i den nye gravferdsloven når det gjelder likestilling mellom de ulike trossamfunnenes mulighet til å gjennomføre gravferd i trå med sine skikker. Slik departementet viser til er kremasjon en integrert del av hinduers gravferdsritualer. Det er imidlertid fortsatt slik at det kan kreves avgift for kremasjon, også når kremasjon har en religiøs begrunnelse. Samtidig har muslimer en lovfestet rett til fri, tilpasset grav. Dette mener Faglig råd er prinsipielt uforvarlig. Her pålegges grupper som ønsker kremasjon en betydelig utgift mens en annen gruppe gis rett til kistegraver som i praksis koster langt mer for forvaltningene å stille til rådighet.

Faglig råd ber om at Lae-utvalget blir bedt om å behandle denne problemstillingen i sin utredning.

Når det gjelder selve forslaget til formulering av § 32, tredje punktum, mener faglig råd det gis et noe stort tolkningsrom og at det burde understrekes hvem som har ansvar for å foreta vurderingen om hvorvidt forholdene ligger til rette eller ikke.

4.1 Anlegg mv av gravplass

Faglig råd er positive til en tydeliggjøring av ansvarsfordelingen mellom gravferdsforvaltning og kommune i plan- og reguleringssspørsmål. Slik forslaget fremstår mener Faglig råd gravferdsforvaltningen får for lite innflytelse og at mulighet til å vurdere aktuelle områders egnethet til gravplassformål blir begrenset. Som faglig ansvarlig for planlegging, med blant annet kostnadsvurderinger, ved anleggelse av gravplasser må forvaltningen involveres gjennom hele plan- og reguleringsprosessen.

I formuleringen av § 2 mener Faglig råd det må ligge en sikring av en samhandling mellom gravferdsforvaltning og kommune. Bispedømmets mulighet til å uttale seg synes mindre viktig.

7 Tekniske endringer, grunnvann og drenering mv

Levninger som ikke brytes ned på en forutsigelig og effektiv måte er et stort problem på mange norske gravplasser. Dette får svært negative konsekvenser for utnyttelse av areal og arbeidsmiljøet for de gravplassansatte. For gravfestere kan dårlige jordforhold føre til at det ikke blir mulig å benytte graven som forutsatt. Slike episoder representerer en klar forringelse av kvaliteten på forvaltningens tjenester. Faglig råd mener det er svært viktig at en ny forskrift setter krav til gravplassenes nedbrytningsegenskaper. Vi mener det er nødvendig med bestemmelser som regulerer praksis slik at de alvorligste feilene unngås. Krav til drenering er ikke tilstrekkelig. Effektiv nedbrytning kan ikke sikres uten bruk av masse med egnet siktesjikt og sammensetning. Derfor må masser og drenering ses i sammenheng. I tette jordmasser stopper luft- og vanngjennomstrømning opp og drencsystemet gjør begrenset nytte. Dette er dessverre ikke bare et problem på gamle kirkegårder. Også fra svært nye anlegg kommer det rapporter om bruk av uegnet masse.

Faglig råd mener det bør defineres en minimumsstandard for masser som kan benyttes til graver. Videre bør det vurderes om det på eksisterende gravplasser med uegnet masse bør settes krav til tiltak for å sikre en best mulig omdanning, eksempelvis ved masseutskiftning i enkeltgraver ved gjenbruk.

7.3.1

Slik departementet redegjør for i høringsdokumentet er det mange gode grunner til å redusere kravet til jordoverdekning. Faglig råd støtter forslaget til nytt krav men vil samtidig ta til orde for at kravet til jordoverdekning for urner reduseres til 40 cm.

10.2 Fundament

På mange gravplasser blir det et problem at helling i terrenget medfører at en del av fundamentet kan ligge beskyttet mens en annen ligger eksponert for klippere mv. Faglig råd ber om at formuleringen av § 24 understreker at kanten på fundamentet ikke skal ligge eksponert uavhengig av om terrenget skråner eller ikke. Videre mener Faglig råd det er ønskelig at fundamentets overside kan ligge synlig mens sidene ligger skjult. Dette for å lette vedlikehold av stein og fundament.

Når det gjelder krav til sikring har faglig råd sans for muligheten til særskilte bestemmelser lokalt. Vi vil her vise til de nye bestemmelsene i Sverige hvor kravene til sikring ikke knyttes til selve sikringstiltaket, men hvor store krefter gravminnet skal kunne utsettes for før det beveges/veltes. Der har det blitt utviklet måleinstrumenter for å måle disse verdiene for den enkelte stein. Dette kan være en sakssvarende innfallsvinkel for fastsetting av rammer for lokale bestemmelser.

11.2 Krav til kiste

Utviklingen mot en befolkning med stadig flere veldig tunge individer får også praktiske konsekvenser for gravferdssektoren. Faglig råd mener reguleringen av krav til krematorier bør reflektere de samme utviklingstrekkene som drøftes i dette avsnittet. Omlegging fra en kiste bør av verdighetshensyn unngås så sant det er mulig. Praktiske forhold gjør at dette blir særlig viktig når avdøde er svært tung.

Faglig råd mener den nye forskriften bør stille krav til at nye krematorier må utstyres med ovner som tar bredere kister eller at det stilles krav til at et krematorium innenfor en viss region får en ovn med utvidet kapasitet.

12 Økonomiske og administrative konsekvenser

Generelt må den norske gravferdssektoren kunne betraktes som underfinansiert. Det totale beløpet som går til drift av våre gravplasser er en femtedel av det forvaltningene i Sverige har til rådighet. Sverige har ca 3200 gravplasser mot Norges 2000. I antall gravferder ligger Sverige ca dobbelt så høyt som Norge. Tallene kan ikke uten videre sammenlignes, men uttrykker like vel hvor nøkterne rammer den norske gravferdsvirksomheten har.

I stort deler Faglig råd departementets vurdering om at forslaget ikke vil representere noen vesentlige merutgifter for forvaltningene. Unntaket blir muligens innføringen av SOSI-standarden hvor muligheten til å ta utgiftene til stedfesting over driftsbudsjettet for mange ikke vil være til stede. Det kan være at innføringen av en slik nasjonal standard bør knyttes opp til et finansieringsansvar for kommunen.